

est verum, non enim minus distat liberorum gubernatio à dominatione seruorum, quàm differat natura liber à natura seruo: de quo sufficienter superioribus libris determinatum fuit. Sed laudare magis nihil agere quàm agere, non est rectū, nam fœlicitas actio est, præterea multorum & præclarorum finem habent, iustum temperaturūmq; actiones. Quinimo respondebit fortasse aliquis, quòd potestatem habere optimum esset. sic enim plurimas ac pulcherrimas res agere posse. Ita que is qui dominus agendi esse potest, hanc facultatem dimittere aliis non debet, sed sibi arripere, & neque filium patris, neque parentem filij, neque amicum amici hac in parte rationem habere. nam quod optimum sit, id nobis ipsi addiscere debemus, optimum autem est bene agere. Hoc illi forsitan rectè dicerent, si modò existeret auferentibus ac violantibus, illud quod esset omnium maximè optandum, sed fortassis id fieri non potest: fallòque hoc supponunt. Non enim amplius bonas actiones illas esse contingit, nisi tantum ipse præster quantum vir mulieri, & pater filijs, & dominus seruo. Quare is qui violaret, nihil tātum proficeret postea, quantum iam à virtute ipsa recessit. paribus enim honestum & iustum in parte, hoc enim iustum ac par, non par autem paribus, & non simile similibus, præter naturam est, nihil autem bonum, quod sit præter naturam. Quapropter & si alius quidem sit melior secundum virtutem, & secundum potentiam actiuam in rebus optimis, hunc sequi honestum est, & huic parère iustum, sed oportet illi non virtutem solum, verum etiam potentiam existere, per quam sit actiuus. Quòd si hæc vera sunt, & fœlicitas in bene agendo est reponenda, & publicè totius ciuitatis, & priuatim singulorum vita illa erit optima, quæ sit actiua. Verum tamen actiuam non est necessarium esse ad alios, quemadmodum quidam putant, neque eas meditationes solum esse actiuas, quæ gratia eorum fiunt, quæ ex agendo proueniunt, sed multo magis quæ in seipsis perfectæ sunt ac sui ipsarum gratia fiunt contemplationes & meditationes, bene agere enim finis est: quare est actio quædam, maximè autem propriè dicimus agere etiam externis actionibus eos, qui intelligentia & cogitatione operibus præfunt, vt architecti. Quinimo neque sine actione

Α ἐκ ὀρθῶν. οὐ γὰρ ἔλαττον διαφέρει ἢ τῆς ἐλευθερίας ἀρχῆς, τῆς τῆς δούλων, ἢ ἀπὸ φύσεως ἐλευθεροῦ τῆ φύσεως δούλου. διαφέρει γὰρ ὡς ἂν ἐν ἑαυτῷ ἐν τοῖς κερσότοις λόγοις. τὸ δὲ μᾶλλον ἐπιμένει τὸ ἀποφεύγειν τῆς κερσῆσι, ἐν δὲ ἄλλοις ἢ τὸ δουραγμοῖα κερσῆξις ὄρει. ἐπι τὸ πολλῶν καὶ καλῶν τέλος ἔχουσαν αἱ τῆς δικαίων καὶ σωφρονῶν κερσῆσις, καὶ τοι παύσῃ ἀπὸ πλοῦτος τις τοῦτων οὕτω διακρίσῃται, ὅτι τὸ κύριον εἶναι πούτων ἀριστον· οὕτω γὰρ αἱ πλείστον καὶ καλλίστων κύριον εἶναι κερσῆσιον. ὥστε οὐ δεῖ τὸν δυνάστην ἀρχὴν παρῆναι τῆς πλοῦσιον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπαρτῆσθαι, καὶ μήτε παύσῃ παύσῃ, μήτε παύσῃ παύσῃ, μήτε ὅλας φίλον εἶναι τοῦ μὲν ἀποφεύγειν, μὴ δὲ πρὸς τῷ τα φροντίζειν· τὸ γὰρ ἀριστον, ἀρετώτατον· τὸ δὲ δὲ κερσῆσιον, ἀριστον. τῷτο ἄρ οὐκ ὀρθῶς ἴσως λέγουσιν, εἶπερ ὑπαρξῆσι τοῖς δουραγμοῖσι καὶ βιαζομένοις, τὸ τῆς ὄντων ἀρετώτατον. ἀλλ' ἴσως οὐκ, οἷον τε ὑπαρξῆσι, ἀλλ' ὑποπίπτονται τῷτο [ἀφ' ἑαυτῶν] οὐ γὰρ ἐπι καλὰς τὰς κερσῆσις ἐν δέχεται εἶναι τῆς μὴ διαφερόντι τοσούτων, ὅσον αἰὲρ γυναικὸς, ἢ πατρὸς τέκνων, ἢ δασυπότης δούλων. ὥστε ὁ παρὰ δασυπότης, οὐδὲν αὐτῶν τῶν κερσῆσιον ὑπερῶν, ὅσον ἢ εἰ παρεκβέβηκε τῆς ἀρετῆς· τοῖς γὰρ ὁμοίους τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον ἐπι τῆς μέρει· τῷτο γὰρ ἴσον ἢ ὁμοιον. τὸ δὲ μὴ ἴσον τοῖς ἴσους, καὶ τὸ μὴ ὁμοιον τοῖς ὁμοίους, παρὰ φύσιν οὐδὲν ἢ τῆς παρὰ φύσιν καλόν· διὸ καὶ δεῖ τις ἢ κερσῆσιον κατ' ἀρετῆν καὶ κατ' ἐπιμένει τῷ κερσῆσιον τῆς ἀρετῶν, τούτω καλὸν ἀκολουθεῖν, καὶ τούτω παύσῃ δίκαιον. δεῖ δὲ οὐ μόνον ἀρετῆν, ἀλλὰ καὶ δύνανται ὑπαρξῆσι, κατ' ἐπιμένει τῷ κερσῆσιον. ἀλλ' εἰ ταῦτα λέγεται καλῶς, καὶ τῷ δουραγμοῖαν ὑπαρξῆσι δέχεται, καὶ κοινὴ πόλις πόλις αἰετῆ καὶ κατ' ἔκαστον ἀρετῆς βίος ὁ κερσῆσιον. ἀλλὰ τὸν κερσῆσιον ἐπι κερσῆσιον εἶναι κερσῆσιον ὡς ἂν κερσῆσιον, κατ' ἐπιμένει τῷ κερσῆσιον. οὐδὲ τὰς δασυπότης εἶναι μόνως ταύτας κερσῆσιον, τὰς τῆς δουραγμοῖαν καὶ κερσῆσιον. ἀλλὰ πολλῶν κερσῆσιον καὶ δασυπότης ἢ γὰρ δουραγμοῖαν τέλος, ὥστε καὶ κερσῆσιον τις. καλλίστα ἢ καὶ κερσῆσιον

ἀγαθῶν, καὶ κέρους ἢ ἐξωτερικῶν κερσῆσιον, τῶν δὲ δασυπότης ἀρχητέκτονας, ἀλλὰ μὴν, εἰδ' ἀποφεύγειν κατ' ἐπι